

Els economistes davant els reptes que plantegen els canvis normatius i tecnològics

Raimon Casanellas Bassols i Jordi Castells Llavínés
INSOLNET

ABSTRACT

Una reflexió sobre la irrupció de les noves tecnologies i la seva aplicació al desenvolupament de la professió d'economista. Reptes i oportunitats que suposa aquests canvis. Evolució normativa de determinades actuacions professionals i constatació d'alguns perills que pot suposar l'incorrecte incorporació d'aquests canvis.

La falta de perspectiva no ens deixa veure l'abast dels canvis que està patint la nostra societat i l'entorn en el que treballa l'economista. Si es comparen les feines que feia i les eines que utilitzava un economista fa, per exemple, vint anys amb les d'ara, els canvis són espectaculars.

Recents canvis normatius com, sobretot, canvis tecnològics suposen un repte per als nous economistes i una obligació pels que treballen com a tals, en efecte, per a qui ja portem temps treballant com a economistes, la formació continua és imprescindible per adaptar-nos a aquests nous canvis. Fins i tot la manera de realitzar la formació continua ha variat: s'han reduït moltíssim les formacions presencials i han augmentat les formacions on-line. Una altra qüestió que es planteja per a la reflexió es

la bondat d'aquests canvis, certament les relacions interpersonals són molt importants i les trobades amb companys ajuden a crear i enfortir contactes que no es poden establir si s'utilitzen trobades on-line.

Els avenços tecnològics i la irrupció de la Intel·ligència Artificial (en endavant, IA) han afectat de manera molt considerable a totes les professions, si bé a algunes més que a d'altres. No som de les úniques professions afectades (pensem en els metges i les noves eines que els hi proporcionen les noves tecnologies per als diagnòstics), però en particular per a la professió d'economistes és un repte la incorporació de les noves tecnologies per a la millor prestació dels nostres serveis, i, segons totes les previsions, els canvis encara seran majors al futur i la revolució no ha fet més que iniciar-se.

Les noves tecnologies simplifiquen i automatitzen molt procediments repetitius i permeten una immediatesa en l'obtenció de dades que era impensable fa uns anys. Aquest canvi suposa que l'economista pugui aportar un valor afegit més important. Redueixen la quantitat de feina però exigeixen que la feina tingui una qualitat més important.

Així com la societat està evolucionant a passes agegantades, els canvis normatius sempre van més lents que els canvis a la societat: això fa que noves necessitats de la societat encara no estiguin cobertes de manera reglada. Fins i tot hi ha nous àmbits d'actuació que s'estan creant actualment.

Si bé com a economistes assumim el codi deontològic, que ens determina **com** hem d'actuar: integritat, competència i desenvolupament professional, independència, objectivitat i imparcialitat, confidencialitat, etc., **sobre què** podem exercir la nostra activitat té moltíssimes opcions que, a més, constantment varien tant en funció dels canvis en els marcs normatius i les noves tecnologies (millora en rapidesa i connectivitat, IA, etc.).

El llistat d'activitats en relació amb l'economia de l'empresa consta a l'art. 4 de l'Estatut Professional d'Economistes i de Professores i Pèrits Mercantils. Tot i que es de 1977, ja n'anomena fins a 39. Moltes d'elles segueixen vigents, però d'altres s'han vist afectades segons canvis normatius i tecnològics.

A continuació es comenten, breument, els principals canvis que estan afectant a algunes d'aquestes activitats, posant de relleu les oportunitats que s'obren per als professionals que es dediquin a aquests àmbits:

Administrador concursal

L'activitat d'administrador concursal es va introduir per la llei 22/2003, de 9 de juliol, Concursal. Des d'aquesta data s'han succeït molts canvis. Si bé a l'inici el càrrec l'exercien tres administradors, quina circumstància va ser molt beneficiosa ja que es van produir sinèrgies molt positives entre advocats i economistes, actualment el càrrec s'assumeix per un sol professional. No obstant això, el càrrec plural encaria el procediment. És una activitat que precisa d'uns coneixements generals importants (de gestió, fiscal, laboral, comptabilitat, viabilitat, etc...) però també uns coneixements específics de la normativa concursal. Recentment s'estan declarant molts concursos sense massa (aleshores generalment no hi ha nomenament d'administrador concursal) i és majoritari el concurs de persona física envers el d'empresa. Des de l'entrada en vigor de la llei 16/2022 guanya importància una nova figura: l'expert en reestructuracions, el temps dirà si s'implantarà de manera efectiva o patirà modificacions com moltes de les que ha patit la normativa concursal des de fa vint anys.

Anàlisi d'investigació, Analista de crèdits, Analista de dades i Analista d'inversions

És un camp d'actuació que ha patit un canvi espectacular degut a l'increment de les dades disponibles. Alhora les eines per el tractament de dades són molt més precises. Hi ha dos elements que plantegen reptes a aquestes professions, la protecció de dades i l'ús indiscriminat de la IA que pot fer que determinats algorismes acabin prenent decisions substituint la intervenció dels professionals. La formació continua serà clau per aquestes activitats, i el domini alhora de la informàtica un requeriment

necessari per als professionals que vulguin dedicar-se a aquestes activitats.

Assegurances i actuarial

Igualment son professions afectades per a la millora d'obtenció i tractament de dades i l'IA: les noves tecnologies son eines molt valuoses per a determinar la cotització de primes i per a l'estudi i concessió d'indemnitzacions. Alhora, això fa que es sigui més exigent en el tractament de les dades. La millora en la prestació del servei al client és fonamental i noves eines poden servir per donar cobertura a situacions que fa anys era impensable.

Assessor tributari

A la societat hi ha "locomotores" que arrosseguen la resta a la introducció de canvis i novetats. No hi ha dubte que tant l'AEAT (Agencia Española de Administración Tributaria) com la TGSS (Tesorería General de la Seguridad Social) han estat veritables locomotores que han obligat, primer als professionals, després a les empreses i per últim als administrats a adoptar reformes per a millorar l'eficiència de la societat en el seu conjunt. Certament ja fa anys que la AEAT i TGSS usen noves tecnologies i fan servir algorismes que han millorat la seva eficiència, i això ha estat així perquè han obligat als professionals a emprendre també aquests canvis. A ningú l'estranya a hores d'ara que la comunicació amb aquests organismes hagi de ser de manera telemàtica, i que una gran part dels procediments administratius i tributaris son resolts per algorismes. En un futur proper, amb la implementació de noves obligacions (facturació electrònica, etc...) l'assessoria als clients cada vegada haurà de ser més excel·lent. La planificació i gestió

seran cabdals i l'assessor haurà de vetllar per al compliment de les obligacions tributàries dels seus clients, que cada vegada seran majors. És fonamental per aquests professionals la formació contínua, tant en la normativa com en noves tecnologies.

Auditor

Els auditors son fonamentals per tal de garantir la integritat de la informació financera de les entitats. Estem lluny d'aquell temps en què l'auditoria treballava amb "papers" de treball, que ja fa temps que no son pròpiament papers. En el futur els auditors hauran de fer ús de les noves tecnologies per a aconseguir tenir a disposició dels interessats els seus informes en un breu espai de temps. A la vegada això permetrà que puguin dedicar més temps a les àrees més complexes que necessiten una atenció personal. D'altra banda, l'ús de la IA, que sens dubte agilitzarà l'elaboració dels informes, haurà de garantir l'eliminació de riscos que pot comportar. La IA facilitarà un anàlisi ràpid i eficient de les dades, la validació ràpida i eficient del seu creuament i haurà de garantir la seguretat de l'emmagatzematge de dades. Tot això és vàlid tant per la pròpiament denominada auditoria de comptes, subjecte a la "Ley 22/2015 de Auditoría de Cuentas" i al "Real Decreto 2/2021" (Reglament d'Auditoria), és a dir, no només pels informes d'auditoria dels comptes anuals en el seu conjunt o informes especials regulats a la legislació mercantil, si no també per altres àmbits com l'auditoria interna, l'auditoria informàtica, l'auditoria mediambiental i l'auditoria de gestió.

Pèrit i administrador judicial:

Per tal de delimitar el tipus de peritatge que es pot demanar a un economista cal tenir en compte que els seus coneixements poden referir-se a matèries tan diverses com: comptabilitat, auditoria, valoració d'empreses i actius, fiscalitat, estudis sectorials, estudis de viabilitat, finances, màrqueting o assegurances. Per tant, les matèries sobre les quals l'economista pot opinar no es limiten a les de tipus comptable o financer. Convé no oblidar tampoc la possibilitat de nomenar com a administrador judicial un economista com a garantia d'embargs d'empreses o dels seus rendiments (arts. 630 a 633 de la LEC, "Ley de Enjuiciamiento Civil") pels seus coneixements comptables i d'organització empresarial. Això pot ajudar a l'eficàcia del procediment i al cobrament del deute. Anàlogament cal tenir en compte l'administració per a pagament (arts. 676 a 680 de la LEC), l'administració de béns hipotecats o pignorats (art. 690 de la LEC), l'administració del cabal hereditari i l'administració judicial en el procediment penal.

En tots aquests cassos la metodologia per operar és anàloga a la de l'auditor i també tindrà especial rellevància en el futur la utilització de les noves tecnologies, en especial la IA. Però, com que en aquest cas es tracta d'actuacions en l'àmbit judicial, la obtenció de part de les dades sovint ho són en un format fàcilment operable. Caldrà, per tant, aconseguir eines per a que puguin ser analitzades amb l'ús d'aquestes noves tecnologies. D'altra banda, la IA facilita l'anàlisi de patrons i correlació de dades d'una manera ràpida i eficient i elimina la percepció humana esbiaixada de les dades.

Marketing i Product manager

En aquest camp, la captació de dades, el seu anàlisi i tractament s'ha automatitzat, el que permet que les tasques a realitzar per l'economista siguin més creatives i aportin més valor afegit. Alhora, el treball en aquests sectors imposa un ritme trepidant ja que l'IA ha permès l'acceleració dels processos. L'ús d'eines com Chatbots i ChatGPT són molt valuoses per aquestes activitats, ja que generen contingut i permeten automatitzar tasques, si bé també poden generar continguts falsos o tendenciosos, el que encara dona més valor a l'actuació d'economista, que aporta el seus criteris i treballa seguint el seu codi deontològic.

Planificador de logística i actuacions

L'ús de l'IA en la logística ajuda a millorar l'eficiència i reducció de costos. L'eficiència en els magatzems per ser més operatius i reduir costos de transport al buscar les millors rutes, minimitzant el temps de transport i reduint consums de combustible, millora la previsió de la demanda i la gestió de l'inventari. Tot això suposa millora del servei als clients amb menys errors humans, entregues més puntuals i creant una atenció al client personalitzada i constant (Chatbots). L'economista haurà doncs d'actualitzar-se en l'ús d'aquestes eines. El naixement del mètode japonès del just in time, cap a 1938, va suposar una revolució en la logística i la gestió dels estocs que pot ser semblant a la que estem vivint en aquests moments. L'anàlisi dels costos del procediment és clau per a permetre la seva constant actualització, l'economista té molt a dir en aquest àmbit.

Conclusions

Cada cop més, les professions són un camp de desenvolupament dinàmic, el que fa imprescindible assolir els coneixements i habilitats actualitzades per no quedar enrere en la pràctica professional.

El marc normatiu va rere la societat, però es possible anticipar el naixement i creixement de noves professions.

Els economistes que s'incorporen de nou a la pràctica professional poden aportar l'avantatge del coneixement de les eines tecnològiques, i els professionals més antics, l'experiència.

La transició cap a les noves tecnologies crea noves oportunitats, però alhora s'ha de vetllar pel correcte ús de les mateixes, per treure'n profit, sense abusar-ne i si aquest article ha estat escrit usant ChatGPT?